

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

242658

พฤติกรรมการณ์เฝ้าระวังและป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ของเจ้าหน้าที่
โรงพยาบาลลอง อำเภอลอง จังหวัดแพร่

วีระชัย ชัยวรรณธรรม

ศาสตราจารย์สุชาติธรรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เมษายน 2554

242658

พฤติกรรมการเฝ้าระวังและป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ของเจ้าหน้าที่
โรงพยาบาลดอง อำเภอดอง จังหวัดแพร่

วีระชัย ชัยวรรณธรรม

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เมษายน 2554

พฤติกรรมกาเฝ้าระวังและป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ของเจ้าหน้าที่
โรงพยาบาลลอง อำเภอลอง จังหวัดแพร่

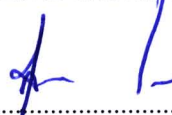
วีระชัย ชัยวรรณธรรม

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณัฑิต

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

โสภาพรรณ อินตะเฝือก ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภาพรรณ อินตะเฝือก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุระรอง ชินะวงศ์

กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุระรอง ชินะวงศ์

กรรมการ

อาจารย์ ดร. เพ็ญกาญจน์ กาญจนรัตน์

21 เมษายน 2554

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุระรอง ชินะวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษาและช่วยตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนชี้แนะแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสภณพรหม อินตะเผือก อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ และอาจารย์ ดร.เพ็ญกาญจน์ กาญจนรัตน์ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารเภสัชกรรม คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นคณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระและช่วยแก้ไขการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ คุณพัชร อรุณราชฤทธิ์ หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนายุทธศาสตร์สาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่ และคุณสมชาย โลกคำลือ ผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอด้านวิชาการ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอวังจั่น ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์และทำให้การค้นคว้าแบบอิสระนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ในสาขาสาธารณสุขศาสตร์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้ ให้แนวคิด และแนวทางปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ตลอดระยะเวลาการศึกษา

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลลองทุกท่าน ที่เข้าร่วมตอบแบบสอบถามได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยเฉพาะผู้อำนวยการ โรงพยาบาลลอง เพื่อนร่วมงานทุกท่านที่เอื้ออำนวยความสะดวก และให้การสนับสนุนช่วยเหลือการศึกษารั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีตลอดมา

ท้ายที่สุดนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ญาติผู้ใหญ่ ที่ได้อบรมสั่งสอนและให้กำลังใจ ขอขอบคุณคนที่เป็นที่รักให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในการค้นคว้าแบบอิสระจนประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ	พฤติกรรมการเฝ้าระวังและป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลทอง อำเภอลอง จังหวัดแพร่
ผู้เขียน	นายวีระชัย ชัยวรรณธรรม
ปริญญา	สาขารณศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุระรอง ชินะวงศ์

บทคัดย่อ

242658

โรคไข้หวัดใหญ่เป็นการติดเชื้อระบบทางเดินหายใจมีสาเหตุจากเชื้อ Influenza virus ติดต่อระหว่างคนสู่คนก่อให้เกิดผลกระทบจากการระบาดของโรคเชื้อ อาจจะถูกถามเข้าสู่ปอดทำให้เกิดภาวะปอดบวม โรคไข้หวัดใหญ่พบได้ในทุกกลุ่มอายุและพบมากในกลุ่มเด็ก แต่อัตราการเสียชีวิตจะพบมากในผู้สูงอายุและผู้ที่มีโรคประจำตัว โรงพยาบาลทองได้มีการใช้มาตรการของกระทรวงสาธารณสุขในการดำเนินงานในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ ได้แก่ การเฝ้าระวังการติดต่อของโรคไข้หวัดใหญ่ อาการและภาวะแทรกซ้อนของโรคไข้หวัดใหญ่ และการป้องกันไข้หวัดใหญ่ โดย การสวมหน้ากากอนามัย การล้างมือ การหลีกเลี่ยงอยู่ใกล้ชิดผู้ป่วย การหยุดงานและการฉีดวัคซีน แต่ยังไม่เคยประเมินพฤติกรรมและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเฝ้าระวังและป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลทอง อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลทองทุกคนที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลทองในช่วงเดือนตุลาคม 2552 – เดือนกันยายน 2553 จำนวน 167 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการรวบรวมวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ 0.92 และทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้เท่ากับ 0.91 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติตัวด้านพฤติกรรมกาเฝ้าระวังโรคไข้หวัดใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานสัมผัสกับผู้ป่วยโดยตรงมีการปฏิบัติส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 59 ราย หรือร้อยละ 58.4 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้สัมผัสกับผู้ป่วยโดยตรงส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ จำนวน 36 ราย หรือร้อยละ 54.5 ในด้านพฤติกรรมกาป้องกันไข้หวัดใหญ่พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานสัมผัสกับผู้ป่วยโดยตรงส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงจำนวน 73 ราย หรือร้อยละ 72.3 และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้สัมผัสกับผู้ป่วยโดยตรงส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 42 ราย หรือร้อยละ 63.6

ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่สัมผัสกับผู้ป่วยโดยตรงส่วนใหญ่มีการปฏิบัติที่ดี ในขณะที่ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่สัมผัสกับผู้ป่วยโดยตรงจำนวนมากยังปฏิบัติไม่เป็นประจำ ดังนั้นจึงควรเน้นแนวทางในการประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงานเฝ้าระวังและป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ในสถานบริการสุขภาพอย่างเคร่งครัดต่อไป

Independent Title	Surveillance Behavior and Prevention of Influenza Among Long Hospital Staff, Long District, Phrae Province
Author	Mr.Weerachai Chaiwannatham
Degree	Master of Public Health
Independent Study Advisor	Asst. Prof. Dr. Surarong Chinawong

ABSTRACT

242658

Influenza is a respiratory infection caused by the influenza virus. It can easily spread from person to person causing the disease outbreak. The infection may spread to the lungs and can develop into pneumonia. The infection can be found in all age groups especially in children. However, mortality is higher in the elderly and in those with underlying diseases. Long Hospital implemented measures, announced by the Ministry of Health, including the measures for surveillance and protection of influenza. The surveillance measures included surveillance of influenza transmission, symptoms and complications of the disease. The protection measures included wearing a mask, hand washing, avoid, stopping working and vaccination. This study aimed to investigate the surveillance behavior and prevention of influenza among Long Hospital staff, Long District, Phrae Province. The population and samples consisted of all 167 participants working in the hospital during October 2009 to September 2010. A developed self-administered questionnaire was used to collect data. The content of the questionnaire was examined and amended by the experts and has a content validity index of 0.92. The Cronbach's alpha coefficient of the questionnaire was 0.91. Data was analyzed by using descriptive statistics

The results showed that in the group of those having direct contact with patients, the majority of them had a moderate level of surveillance behavior (59 of 101, 58.4%). On the other hand, the majority of those without direct contact with the patients had a low level of surveillance

behavior (36 of 66 or 54.5%). The results demonstrated that the majority of those having direct contact with the patients had a high level of protection behavior (73 of 101, 72.3%). On the contrary, the majority of those without direct contact with the patients had a moderate level of protection behavior (42 of 66, 63.6%)

The results of this study showed that the majority of hospital staff who had direct contact with the patients had appropriate behavior and practice. However, most of the staff who had no direct contact with the patients did not have good behavior or practice, on a regular basis. Therefore, the management of surveillance and protection of influenza measures in health care services should be focused and emphasized.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
ขอบเขตของการศึกษา	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ความรู้โรคไข้หวัดใหญ่	8
แผนยุทธศาสตร์ป้องกัน แก้ไข และเตรียมพร้อมรับการระบาดของ	11
โรคไข้หวัดใหญ่ ฉบับที่ 2	
พฤติกรรมและการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดใหญ่	15
พฤติกรรมป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่	19
ความหมายของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ	19
พฤติกรรมและการประเมินพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของเพนเดอร์	20
ทฤษฎีการจูงใจเพื่อการป้องกันโรค	27
ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล	27
แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ	28
แนวทางการคัดกรองเพื่อเฝ้าระวังโรคสำหรับแพทย์และบุคลากรสาธารณสุข	31
แนวทางปฏิบัติการตรวจคัดกรองสำหรับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลลอง	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	47
ลักษณะของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
ตัวแปรที่จะศึกษา	48
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	48
การหาคุณภาพเครื่องมือ	51
การรวบรวมข้อมูล	53
วิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 4 ผลการศึกษา	55
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	56
ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการเฝ้าระวัง	59
ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการป้องกัน	63
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	74
สรุปผลการศึกษา	74
อภิปรายผลการศึกษา	75
ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้	89
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	89
เอกสารอ้างอิง	90
ภาคผนวก	94
ภาคผนวก ก เอกสารคำชี้แจงสำหรับกลุ่มตัวอย่าง	95
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	98
ภาคผนวก ค รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	105
ประวัติผู้เขียน	106

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แนวทางปฏิบัติการตรวจคัดกรองสำหรับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลลอง	36
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ช่วงระยะเวลาการปฏิบัติงาน(n=167)	56
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ตำแหน่ง หน่วยงานที่ปฏิบัติงาน การสัมผัสผู้ป่วยโดยตรง เคยป่วยเป็นไข้หวัดใหญ่หรือมีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่	57
4	จำนวนและร้อยละด้านการเฝ้าระวังการติดต่อของโรคไข้หวัดใหญ่แบ่งตามการได้ สัมผัสกับผู้ป่วย(n=101) และไม่ได้สัมผัสกับผู้ป่วย (n = 66)	59
5	จำนวนและร้อยละด้านการเฝ้าระวังอาการของโรคไข้หวัดใหญ่และ ภาวะแทรกซ้อนแบ่งตามการได้สัมผัสกับผู้ป่วย (n=101) และไม่ได้สัมผัสกับผู้ป่วย (n = 66)	61
6	จำนวนและร้อยละด้านการสวมหน้ากากอนามัยแบ่งตามการได้สัมผัส กับผู้ป่วย (n=101) และไม่ได้สัมผัสกับผู้ป่วย (n = 66)	63
7	จำนวนและร้อยละด้านการล้างมือแบ่งตามการได้สัมผัสกับผู้ป่วย (n=101) และไม่ได้สัมผัสกับผู้ป่วย (n = 66)	65
8	จำนวนและร้อยละด้านการหลีกเลี่ยงแบ่งตามการได้สัมผัสกับผู้ป่วย (n=101) และไม่ได้สัมผัสกับผู้ป่วย (n = 66)	66
9	จำนวนและร้อยละด้านการหยุดงาน แบ่งตามการได้สัมผัสกับผู้ป่วย (n=101) และไม่ได้สัมผัสกับผู้ป่วย (n = 66)	68
10	จำนวนและร้อยละด้านการฉีดวัคซีนแบ่งตามการได้สัมผัสกับผู้ป่วย (n=101) และไม่ได้สัมผัสกับผู้ป่วย (n = 66)	69
11	จำนวนและร้อยละระดับการปฏิบัติของพฤติกรรมการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดใหญ่ แบ่งตามการได้สัมผัสกับผู้ป่วย (n=101) และไม่ได้สัมผัสกับผู้ป่วย (n = 66)	70
12	จำนวนและร้อยละจำแนกรายด้านของพฤติกรรมการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดใหญ่แบ่ง ตามการได้สัมผัสกับผู้ป่วย (n=101) และไม่ได้สัมผัสกับผู้ป่วย (n = 66)	71

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตาราง		หน้า
13	จำนวนและร้อยละระดับการปฏิบัติของพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดใหญ่ แบ่งตามการได้สัมผัสกับผู้ป่วย (n=101) และไม่ได้สัมผัสกับผู้ป่วย (n = 66)	71
14	จำนวนและร้อยละระดับการปฏิบัติจำแนกรายด้านของพฤติกรรมการป้องกันโรค ไข้หวัดใหญ่ แบ่งตามการได้สัมผัสกับผู้ป่วย (n=101) และไม่ได้สัมผัสกับผู้ป่วย (n = 66)	72

สารบัญภาพ

รูป		หน้า
1	แนวทางการคัดกรองเพื่อเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนก / ไข้หวัดใหญ่ สำหรับบุคลากรสาธารณสุข	31
2	การคัดกรองเพื่อเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา	32
3	ขั้นตอนการปฏิบัติงานตรวจคัดกรองผู้ป่วยสงสัยเป็นไข้หวัดใหญ่ โรงพยาบาลลอง	33
4	แนวทางการคัดกรองเพื่อเฝ้าระวังและรักษาไข้หวัดใหญ่ระบาดใหญ่	34
5	การคัดกรองเพื่อการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดใหญ่ระบาดสำหรับ อาสาสมัคร สาธารณสุข	35